

A „Gárdonyból jött” pécsi újságíró nem titkolja, hogy „szerelme a színház”, amely – a színpadi élmények mellett – felejthetetlen találkozásokat is jelentett a számára a hazai és a külföldi szívészvilág (művészek, rendezők és mások) kiemelkedő egyéniségeinek köszönhetően (Győry Emil, Péter Gizi, Harag György, Lengyel György, Georgij Tovsztonogov és sokan mások).

A szerző – jó újságíróhoz méltóan – „a kor pulzusán tartja a kezét”, ami tükröződik az írások gazdag tematikáján is: találkozás Alekszander Gerskovics ukrán műfordítóval és irodalmárral, aki számos magyar irodalmi művet fordított oroszra (121–123.); turistaút Berlinbe 1989 (!) novemberében (132–135.); hazatérés Nyugatról, amikor innen sokan még „kifelé” mentek (142–144.); 1994-es újvidéki látogatás a Pécsi Nemzeti Színházzal (149–152.); 1998-as riport a brckói „frontvárosból” (156–160.) stb.

Gárdonyi Tamás írásai korábban 7 hazai sajtóorgánumban jelentek meg (Kisalföld; Fejér Megyei Hírlap; Dunántúli Napló/Új Dunántúli Napló; Magyarország; Magyar Sajtó; Ország-Világ; Nagyvérde-mű), ami azt jelenti, hogy azok olvasói számára volt mondanivalója.

A mai Új Dunántúli Napló (Pécs) egyik felelős szerkesztője – sokak szerint az ÚDN „kultur-minde-nessé” –, aki ebben a kötetében az olvasóját a közvetlen, meghitt hangvételével is elbűvöli.

Megőrökít – a blöd érettségi találkozók világában – egy 15 éves „főiskolai találkozót” (177–181.), amely alkalmat ad neki arra, hogy emlékeztessen a 60-as évek pécsi diákélete néhány tipikus baklövésére: pl. az elhibázott „háromszakos – négyéves” általános iskolai tanárképzés embertelenségeire stb. Ám a korabeli – viszonylag nyugodt évek – tanárégyéniségeinek is emléket állít Gárdonyi Tamás (Gergely János; Vass Károly).

A kötet egyik legbájosabb írása – az itt-ott Móra stílusát idéző – *Levelek a gyermekkorból* című exkluzív mű (196–199.), amely egy városban élő értelmiségi gyerek (Gergő) és szülei „levelezését” idézi – egy kissé a Csók, anyu! c. filmben is bemutatott formában, ám annál sokkal meghatóbb, lírai háttérrel és őszinte emberséggel.

Hasonlóan megkapó őszinteséggel nyűgözi le az olvasót *A barátom bordó mellényben* (199–201.) című írás, amelyben Gárdonyi a jeles pécsi irodalomtudóst, Nagy Imrét (a kötet szerkesztőjét!) mutatja be egy interjú keretében.

Gárdonyi Tamás értékes könyve a Pécs – Baranyai Értelmiségi Klub gondozásában jelent meg 1999 végén.

Gárdonyi Tamás: Színe és visszája. Prezident Bt., Pécs, 1999. 222 lap.

DR. DOMONKOS JÁNOS
Fővárosi Iskolaszaktanár
Budapest

A boldogabb családokért

Az egyház segítőkész figyelemmel kíséri társadalmunk és a benne élő emberek életét. Azért szól a család és a házasság érdekében, mert védi és erősíti az emberi élet e fontos színterét.

Az új évezred küszöbén, a Szentcsalád vasárnapján (dec. 26.) a JUBILEUMI SZENTÉV alkalmából körlevelet intézett a Magyar Püspöki Kar katolikus híveihez és minden jóakaratú emberhez a házasságról és a családról Magyarországon, amely kis könyvecske alakjában jelent meg.

Ezer esztendeje Szent István a pogányságból keresztény hitre térítette a magyarságot, hogy biztosítsa a nemzet jövőjét. Korunk újpogányságból kell megtérnie az országnak, ha élni akar évezredünkben is.

Az értékvesztés a házasságok s a családok válságában mutatkozik meg. Növekszik a válások száma, ugyanakkor mind többen választják a házasság nélküli életközösséget. Ezt leginkább a *gyermek*ek sínylek meg.

A Magyar Katolikus Püspöki Kar útmutatása négy részre tagozódik: Az *első rész* számadatokkal mutatja be a házasság és a család helyzetét hazánkban. A *második* a személy és közösség: Képünk az emberről c. fejezetben megtudható, hogy a legteljesebben a harmonikus házasság, biztosítja a környezetet, mely véd, és kibontakozásra ösztönöz; egy férfinak és egy nőnek tartós, termékeny életszövetsége, mely a szeretetükből származó gyermekek világra hozatalában és fölnevelésében teljesebb ki. A jó házasságban mindkét fél arra törekszik, hogy a másikat boldogabbá tegye, hogy nehézségeiben segítségére siessen. A jó házastársak készek a kiengesztelődésre. Feszültség esetén először magukban keresik a hibát, nem pedig a másikat okolják. Minden változás és válság ellenére a házasság és a család nélkülözhetetlen az ember életéhez és boldogulásához. A gyermeknek itt van a legnagyobb esélye a harmonikus felnőtté válásra. A gyermek és a serdülő a család légkörében tanulhatja meg a társadalmi beilleszkedést, a mások iránti megértést, a közös élményekben való osztozást, a közös célokért való együttműködést.

A családi lét nem csak a felnövekvő nemzedékek létérdeke, hanem minden emberé. A felnőtt ember a házasságban találhat „haza”. Itt biztonságban, gondoskodásban, oltalomra számíthat. A férfi és a nő szeretetéből új életek, gyermekek születnek: a férj apává, a feleség anyává válik. A gyermek mindkét szülő tulajdonságait hordozza; kettejük szeretet-egységének élő szimbóluma.

Sajnálatos, hogy a világi törvényhozás – bár egyéb vonatkozásban (pl. a halálbüntetés eltörlésében) elismeri az élet tiszteletét – az élet védelmét a magzati életszakaszra nem terjesztette ki. Az abortuszban a nő anyasága is megsérül. Az anya ezt a sebzettséget egész életében viseli. A magzattól megvált nő a legnagyobb kudarcot éli át, mert az abortusz őt az anyaság legszebb lehetőségétől, az élet adásától fosztja meg. A megsebzett anyai állapotot, az elhagyatottságot és a kiszolgáltatottságot erkölcsi vereségként éli meg. Ugyanakkor egyetlen művi terhességmegszakítás se végezhető el testi károsodás, a másodlagos meddőség kockázata nélkül.

A legnagyobb tisztelet illeti meg az édesanyákat: minden anyát, aki felismeri az élet ajándékozásának titkát, mely folytonosan megújul az egyes nemzedékekben. A gyermeket – különösen több gyermeket – vállaló édesanyák az emberiség hősei közé tartoznak, akik követik az életnek szívbe írt erkölcsi törvényét. Hálával tekintünk a gyermekeket szülő édesanyákra és a gyermeket nevelő szülőkre.

A szülők sok örömet kaphatnak gyermekeiktől. A jó szülő kezdetől fogva tiszteletben tartja gyermekei bontakozó egyéniségét. A gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének legjobb élettere a családi otthon. A gyermekeket nem szabad megfosztani gyermekkoruktól, hiszen még növekedésre, biztonságos támaszra szorulnak, és saját, védett kis világukban tudnak a legjobban fejlődni.

A *harmadik rész* fejti ki a katolikus tanítást a házasságról és a családról.

A házasság két különböző nemű ember szabad akaratallal vállalt testi-lelki szeretetközössége, amely a teremtő Isten különös áldásában és oltalmában részesül. Az istenképiséget ketten együtt alkotják, és folytatják Isten teremtő tevékenységét, nemcsak alkotó munkájukban, hanem egymásnak adottságukban, életteremtő szeretetükben is.

A katolikus egyház tanítása a házasságról és a családról három mozzanatra világít rá: 1. A megkeresztelték által kötött házasságot *szentségnek* vallja. 2. Mivel a házasság Isten feltétlen szeretetét jeleníti meg, ezért *felbonthatatlan*. 3. A házasság szeretet a *teremtő Isten művét folytatja* a világon, mikor utódoknak ad életet, s elindítja őket az *evilági boldogulásuk és túlvilági üdvösségük* útján.

A család a Szentháromságot tekintheti mintaképének. A házaspár, a férfi és a nő közötti igazi egységet a Fiú által az Atyától belénk árasztott Szentlélek valósítja meg. Általa lesznek a szülők a Teremtő társai az élet továbbadásában, a gyermekek világrahozatalában.

A házasságkötés szentsége a házasság élet szentségében folytatódik. A házastársak nemcsak egymást fogadják el, hanem a házasság állapotát is, amely kialakítja a saját világát, és ez által lesz családdá. A család Istennel is párbeszédben élő közösség. A szülők vezetnek egymást és gyermekeiket az Istennel való kapcsolatra.

A *negyedik rész* pedig a legfontosabb feladatokat tartalmazza, melyek az egyházra s a társadalomra várnak a családok boldogulásáért.

A társadalom egyik legfontosabb intézményének, a családnak s vele kapcsolatban a házasságnak nagy figyelemre és hatékony segítségre van szüksége a magyar társadalomban. Hisszük, hogy újra családbarátta válik a magyar társadalom. A közgondolkodásnak kell átalakulnia. A társadalmi szervezetek feladata az önszerveződés elősegítése, az egészséges család értékeinek felmutatása, ezek társadalmi elfogadtatása Magyarországon, a családi életre nevelés és a közösségek összefogása.

A közjóért felelősséget vállaló fejlett államok felismerik a család pótolhatatlan társadalmi szerepét és a család nagyobb megbecsülését. Az adórendszer legyen családbarát. Ismerje el, hogy a család nevelő munkájával értékteremtő, társadalmilag alapvetően fontos és hasznos munkát végez, ezért e feladatokat ellátók részestüljenek tevékenységükkel arányos adókedvezményben.

A család nem pusztán jogi, szociális és gazdasági egység, hanem olyan kulturális, etikai, szociális, szellemi és vallási értékeket hordoz, amelyek nélkülözhetetlenek a magyar társadalom jólétéhez és fejlődéséhez.

II. János Pál pápa szavai szerint „a család az egyház első és legfontosabb útja”, a társadalom emberiességének az alapja.

Társadalmunk legigazibb javát kívánjuk szolgálni, amikor a házasság és a család védelmében szeretnénk mozgósítani minden jóakarató embert.

Kiadja a Magyar Katolikus Püspöki Kar, 1364 Budapest, Pf.: 48.

NANSZÁKNÉ DR. CSERFALVI ILONA
főiskolai tanár, főigazgató-helyettes, kandidátus
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Gajdics Sándor: Interaktív iskola

Gajdics Sándor pedagógiai munkásságát az innovatív magatartás, a kutatás, az alkotás, a közös tevékenység, a módszertani megújulás jellemezte, melynek tengelye a tanár-diák viszony korszerű értelmezése. Munkája is ezt tükrözi. Fogalomalkotásaiban megjelenik az a koncepció, amely szerint: az oktatásban az integrativitás kölcsönösen, közösen, együtt, rendszerint egyidejűleg végzett tevékenység, gondolati cselekvés, tanítás-tanulás, megismerés, felfedezés, nevelés, képzés.

Minőségnek nevezhetjük azokat az értékeket, amelyek a tanulók (az ifjúság) mentalitásában, helyzetfelismerő, problémamegoldó (konvergens, divergens, kreatív) gondolati tevékenységekben való jártasságában, tudásban, önmagához, családjához, társaihoz környezetéhez, a természethez való viszonyában, a személyiség nevelés- és oktatásfüggő értelmi, erkölcsi és érzelmi összetevőiben megnyilvánulnak, megvalósulnak, ezért a tanulók személyiségében kifejlesztett értelmi, erkölcsi és egyéb értékek alapján mérhetőek értékelhetőek. Az értékek létrehozása a cél, a mérés, értékelés csupán eszköz.

Ha az osztályközösséget az emberi értékek tartós, szinkron vagy integrált megjelenése és célszerű funkcionálása közegének és színterének véljük is, nem tekinthetünk el az egyes személyiség, illetve valamennyi személyiség szerves, közösségalkotó szerepének az elismerésétől és annak pedagógiai konzekvenciáitól.

Ha a gondolkodás és a gondolkodás révén fejleszthető képességek annyira meghatározóak